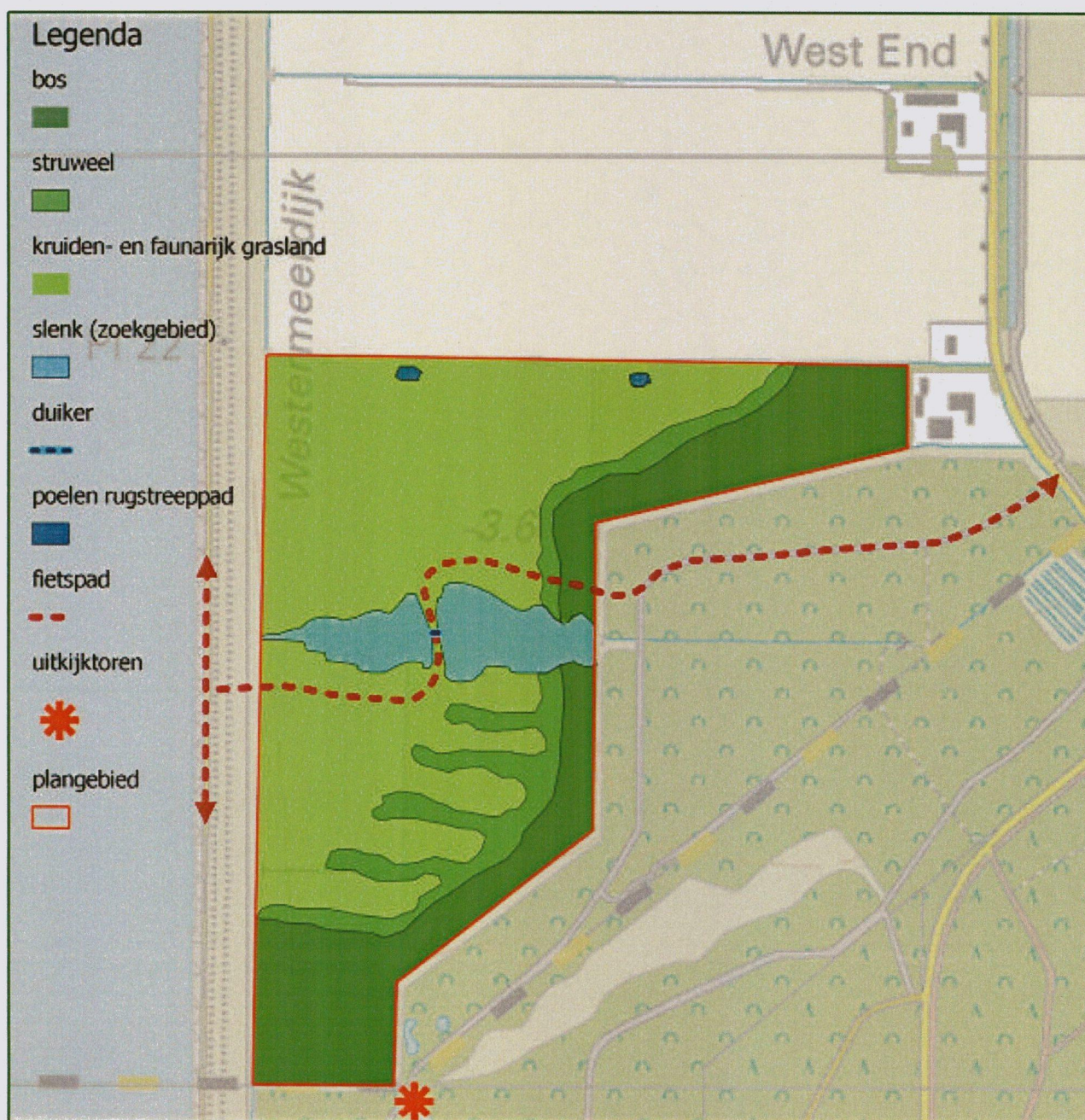

Natuurontwikkeling Urkerveld

NFL01 Nieuwe Natuur

NFL 01: natuurontwikkeling Urkerveld

auteur(s)

Ing. M.G. van der Woude
Gemeente Urk

	Inhoud	Blz.
1	Voorwoord	4
2	Korte omschrijving.....	5
2.1	Aanleiding	5
2.2	Plangebied.....	5
3	Plan.....	8
4	Toets aan criteria	10
4.1	Belevingswaarde	10
4.2	Ecologische waarde	11
4.3	Multiplier	13
4.4	Zekerheid	14
5	Samenwerking/verbinding met andere projecten	18
6	Conclusie en vraag aan de provincie Flevoland	19

Vertrouwelijke bijlage

1 Voorwoord

Hoewel de periode van voorbereiding voor ons kort was, hebben we samen met Het Flevo-landschap een projectidee uitgewerkt waar beide partijen achter staan en het als een mooie kans zien samen een gebied te ontwikkelen in het belang van natuur, recreatie & toerisme. Wij hebben uw beoordelingsrapport gebruikt om ons plan van januari 2014 nog beter te maken. Op basis van voortschrijdend inzicht is door de gemeente Urk besloten het project ten noordwesten van het Urkerbos los te zien van de ontwikkeling Noorderzand en te combineren met het geologisch P. van der Lijn reservaat. In aansluiting op het vorenvermelde heeft het project dan ook de naam "Urkerveld" gekregen.

Door het betrekken van jeugd bij het plan zijn er ook mogelijkheden voor natuureducatie. In het overleg met het waterschap Zuiderzeeland werd ons bevestigd dat voor het maken van een waterpartij - binnen het plangebied - goede mogelijkheden zijn om voldoende stroming in het water te realiseren en vormt het maken van een of twee dijkovergangen geen belemmering. Graag willen we het waterschap Zuiderzeeland verder betrekken bij de uitwerking in het belang van een brede en integrale benadering, zodat het thema "water" een plaats krijgt in het verder uit te werken plan.

Omdat het te ontwikkelen gebied ligt op het grondgebied van de gemeente Noordoostpolder heeft eveneens ambtelijk overleg met onze buurgemeente Noordoostpolder plaatsgevonden. Ambtelijk zijn er geen problemen voorzien en vormt het plan een meerwaarde voor Noordelijk Flevoland.

De structuurvisie van de gemeente Urk duidt het gebied als te ontwikkelen gebied voor nieuwe natuur. In onze beleving sluit het projectidee "Natuurontwikkeling Urkerveld" aan bij het provinciaal beleid en biedt het mogelijkheden voor de verdere ontwikkeling van Noordelijk Flevoland en het bereiken van meer robuustheid voor natuur.

Van onze kant willen wij benadrukken dat de ontwikkeling van het onderhavige plan enkel kan plaatsvinden door externe financiële inbreng en door samenwerking met partijen. Het op korte termijn realiseren van "Nieuwe Natuur" ten noordwesten van het Urkerbos staat en valt dan ook met de mogelijkheid en de kans die geboden wordt via "Nieuwe Natuur". Wij wachten uw reactie op ons projectidee "Urkerveld" met belangstelling en spanning af.

2 Korte omschrijving

2.1 Aanleiding

Wij willen een overgangszone maken van het Urkerbos naar de dijk en het open landschap (agrarisch gebied), waardoor een goede overgang en afronding van het bos optreedt en betere mogelijkheden ontstaan voor de diversiteit en mogelijkheden voor flora en fauna en het beleven van natuur door het ontsluiten van dit gebied voor voet- en fietsverkeer. De invulling van 'Urkerveld' heeft tevens een meerwaarde voor de recreatie en het toerisme van Noordelijk Flevoland. Deze overgang vindt plaats door het gebruiken van de kavels "van der Pol", liggend tussen Urkerbos en Westermeerdijk. Deze kavels staan als "te ontwikkelen Ecologische Hoofd Structuur" op de kaart van het Provinciaal Natuurbeheerplan en als nieuwe natuur op de kaart van de gemeentelijke Structuurvisie Urk 2035+. De kavels, die een gemengde ondergrond en waterhuishouding kennen, hebben (deels) een beperkte landbouwkundige waarde. Er liggen goede potenties voor natuur. De gemeente Urk en Het Flevoland-landschap zien deze ontwikkeling beiden als positief.

Door de aanleg van de fietsverbinding tussen de Westermeerweg en het fietspad op de Westermeerdijk ontstaat een oost-west ontsluiting, die tevens zorgt voor een betere toegankelijkheid van het "Van der Lijn" reservaat als geologische vindplaats. Een uitkijktoren verhoogt de beleving van de nieuwe natuur en dit reservaat. Verder biedt het plan mogelijkheden voor een beter onderhoud van dit reservaat door de terreinbeheerder, waardoor een win-win situatie optreedt.

2.2 Plangebied

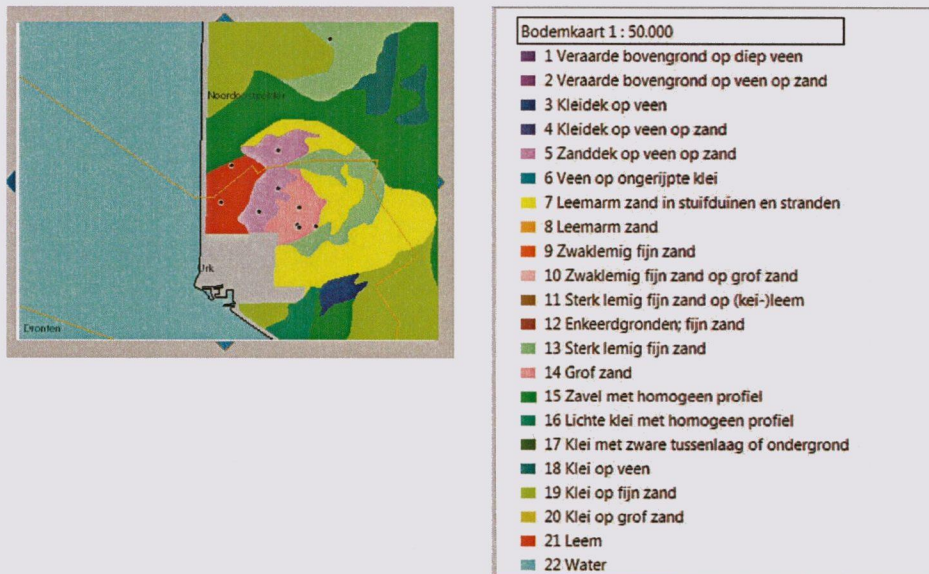
De kavels van Van der Pol beslaan circa 28,7 ha.

Noordzijde van Urkerbos met aangrenzend de kavels van Van der Pol. Ook is zichtbaar het P. van der Lijnreservaat.

De ondergrond van de kavels, die gepacht zijn aan Van der Pol, bestaat uit veen, zavel en leem. Nabij de dijk treedt kwel op. Het gebied heeft te veel belemmeringen voor de landbouw, omdat in de ondergrond zeer veel zwerfstenen en leemplekken aanwezig zijn. Het gebied wordt namelijk deels gevormd door een eindmorene uit het Saalien. De stevigere ondergrond heeft dit gebied in de prehistorie aantrekkelijk gemaakt voor bewoning en er is dan ook een hoge archeologische verwachting. Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachting op de gemeentelijk kaart van de Noordoostpolder. Het plangebied grenst direct tegen het provinciaal archeologisch en aardkundig

kerngebied aan. Zowel de aanwezigheid van zwerfkeien als de hoge archeologische verwachting maken groundbewerking en grondverzet op grote schaal onwenselijk.

In het Provinciaal Gebiedsplan Natuur en Landschap (2003) is de potentie van de kavels van Van der Pol als volgt beschreven:

De aanwijzing als "nieuwe natuur" wordt gemotiveerd met de bodemkundige omstandigheden (lichte zavel in de bovengrond, plaatselijk op enige grond met in de ondergrond keileem; lichte kwel). Hierdoor ontstaan in dit gebied mogelijkheden om tussen het Urkerbos en de dijk een boszoom milieu overgaand naar bloemrijk grasland te creëren, eventueel met in de richting van de dijk een enigszins te vernatten gebied.

Langs de Noordermeerdijk en Westermeerdijk komt het Windpark Noordoostpolder. De eerste turbines van het Windpark Westermeerdijk staan pal ten noorden van de kavels van Van der Pol.

Blik van zuid naar noord over de kavels van Van der Pol

Blik van rand Urkerbos in westelijke richting naar Westermeerdijk over kavels van Van der Pol

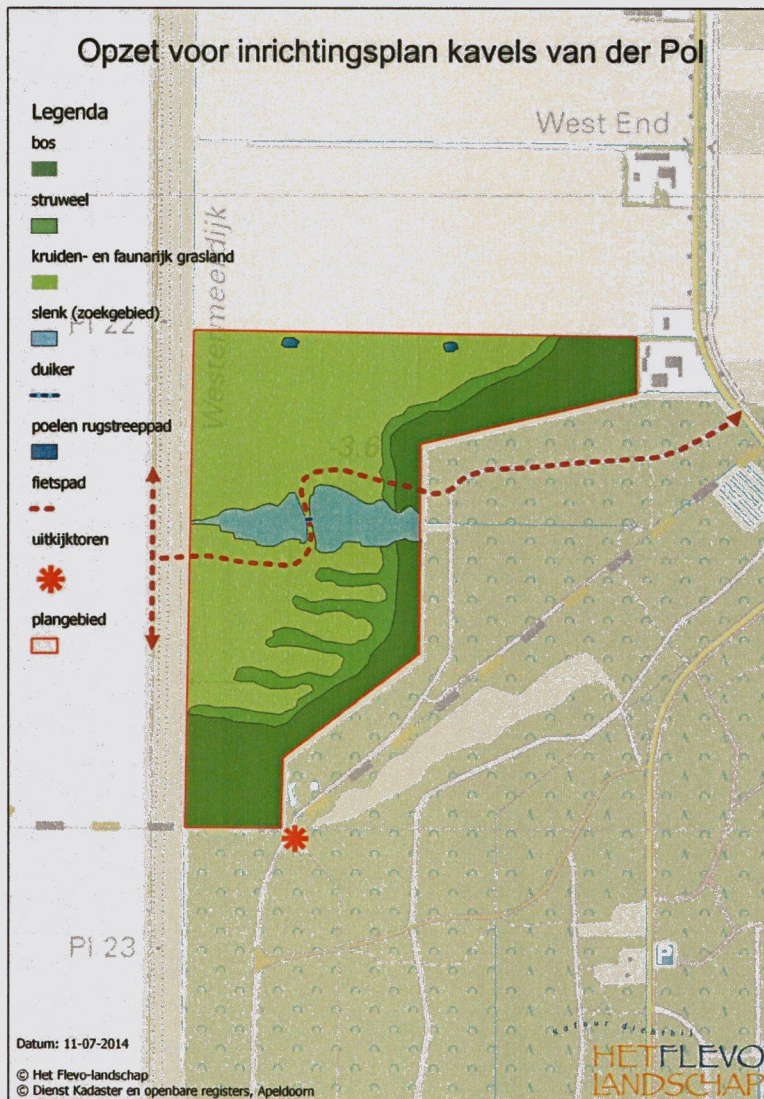
Blik in noordoostelijke richting met rechts het Urkerbos en links kavels van Van der Pol

3 Plan

Vanuit het bos worden lobben met (bloeiend en vruchtdragend) struweel aangeplant, waardoor struweellobben ontstaan. Tussen de struwelen en naar de dijk toe wordt de huidige vegetatie geleidelijk omgevormd tot kruidenrijk grasland. Zo ontstaat een geleidelijke overgang van bos naar grasland met vooral veel randlengte.

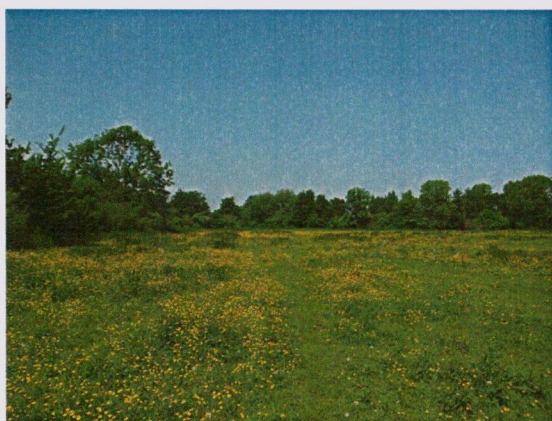
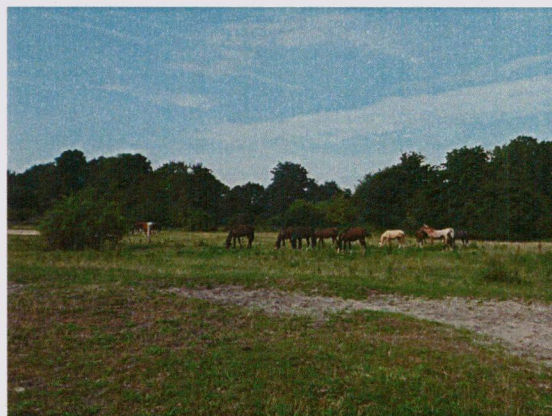
De bestaande kavelsloot van dijk naar bos voert vrij veel kwelwater af. Deze wordt omgevormd tot een brede slenk met natuurvriendelijke oevers die enigszins slingert. Ten noorden van de slenk komt

halfnatuurlijk grasland. Op deze manier ontstaat een overgang van oost naar west: van besloten bos via halfopen struwelen naar open grasland en ontstaat er een overgang van zuid naar noord: van bos, via struwelen en grasland naar landbouwgebied.

Het plan gaat uit van een verbreding van de bosrand langs het Van der Lijn reservaat. Dit versterkt de aanwezige beslotenheid hiervan. Voor het verbeteren van het beheer zijn maatregelen voorzien die begrazing mogelijk maakt. Dit vergroot de differentiatie in vegetatie. Naar verwachting levert het nog uit te voeren archeologisch onderzoek mogelijkheden op om de relatie met het "P. van der Lijn" reservaat te versterken in het belang van de historische en educatieve waarde. Eenvoudige aanduidingen met tekst kunnen in het bos geplaatst worden, zodat de historie meer gaat leven voor de bezoeker en de aantrekkelijkheid ervan wordt vergroot. Zo kunnen de resultaten van het onderzoek gebruikt worden

voor educatie en alzo van betekenis zijn voor het publiek.

Referentiebeelden voor inrichting van het plangebied

4 Toets aan criteria

Onderstaand worden een voor een de vragen beantwoord die aan de planontwikkeling gesteld worden.

4.1 Belevingswaarde

In welke mate levert het project beleefbare, functionele en inpasbare natuur op?

Door de aansluiting op het bestaande Urkerbos treedt geen versnippering van natuur op, maar juist een bundeling die goede mogelijkheden biedt voor een robuust systeem. Door het bundelen van natuur krijgt het gebied een meerwaarde voor de beleving van natuur en biedt het mogelijkheden voor flora- en faunabeheer. Het aantal hectares wordt uitgebreid en de abiotische condities op de nieuwe situatie zijn gunstig voor natuurontwikkeling. De vitale natuur en biodiversiteit zullen toenemen.

De “Nieuwe Natuur” op de kavels van Van der Pol wordt met een wandel-/fietspad ontsloten voor recreatief medegebruik en is daarnaast ook vanaf de Westermeerdijk beleefbaar. Gedacht wordt aan het realiseren van een verhard pad voor fietsers vanaf de Westermeerweg dat aansluit op het fietspad langs de dijk. In het plan worden dan ook een of twee dijkovergangen opgenomen. Ook de gasten van de camping kunnen gebruik maken van deze route om op deze wijze op de dijk te komen en de natuur te beleven.

Bij de uitvoering van dit project liggen er kansen en mogelijkheden om tijdens een boomplantdag kinderen erbij te betrekken. Aandacht van jongeren in dit project wordt belangrijk gevonden. Via educatie en bewustwording wordt het belang van natuur in de leefomgeving onder de aandacht gebracht en gestimuleerd.

Ook bij het vormgeven van de route door het gebied kunnen plaatselijke groepen worden betrokken, waaronder agrariërs en ondernemers.

In welke mate heeft het project waarde voor dagrecreatie of verblijfsrecreatie of biedt het kansen voor economische ontwikkeling?

Met de komst van het bezoekerscentrum Windenergie aan het Schapenpad en de ontwikkeling van natuurgebied de Rotterdamse hoek, wordt fietsen tussen Urk en Lemmer toeristisch gezien aantrekkelijker. Er is per saldo ook een toename van beleefbare natuur. Een van de denkrichtingen is dat er aan de binnenzijde van de dijk een 15 meter brede stook grond komt tussen het onderhavige plangebied en Rotterdamse Hoek. Dit kan een natuurlijke verbinding vormen, waardoor de gebieden met elkaar worden gekoppeld. De plannen hiervoor moeten nog verder worden uitgewerkt, waarbij de mogelijkheden nader in beeld worden gebracht. De verwachting is dat de realisering hiervan niet op korte termijn plaatsvindt.

Het aardkundig reservaat P. van der Lijn grenst aan de kavels van Van der Pol. Om de unieke geologische waarden in stand en zichtbaar te houden dient vegetatieontwikkeling zoveel mogelijk te worden tegengegaan. Ondanks ingezette middelen als maaien, trekken, chemische bestrijding en begrazing met paarden verloopt dit moeizaam. Er is al langer de wens om de bosrand ter plekke aanzienlijk te verbreden en vervolgens periodiek intensieve begrazing toe te passen. In combinatie met de kavels van Van der Pol wordt dit een reële optie door uitwisseling van vee.

Deze ontwikkeling heeft door de aanleg van een fietspad met dijkovergangen en een uitzichtpunt een belangrijke waarde voor recreatie en toerisme. Zowel voor de fietser als wandelaar. Op het fietspad sluiten de reeds aanwezige bospaden aan, waardoor een vergroting optreedt van de mogelijkheden voor recreatief/toeristisch wandelen.

Een belangrijke meerwaarde kan ontstaan wanneer de strook grond achter en langs de dijk tot aan de Rotterdamse hoek hierbij wordt betrokken, waardoor een ecologische verbinding ontstaat tussen het nieuwe (plan)gebied en de natuurontwikkeling nabij Rotterdamse Hoek. In deze verbindingzone liggen ook recreatieve mogelijkheden mede door het onderweg te realiseren informatie- en bezoekers-

centrum voor het windpark Noordoostpolder. Zoals reeds is aangegeven, is de verwachting dat de realisering hiervan niet op korte termijn plaatsvindt.

Het fietspad tussen Westermeerweg en de dijk biedt goede mogelijkheden voor het maken van een rondje vanuit Urk en het bereiken van het toekomstige bezoekers- en informatiecentrum van het Windpark Noordelijk Flevoland als attractiepunt. Door de aanleg van dit fietspad ontstaan er meer mogelijkheden voor de fietser natuur te beleven en het grootste windpark van Nederland te ervaren. Zo biedt de nieuwe routing meer mogelijkheden voor de beleving van het IJsselmeer vanaf het fietspad.

Hoe groot is de afstand van het project tot stedelijk gebied of grote toeristische voorzieningen?

Het project ligt op circa 2 km afstand vanaf het centrum van Urk dat toeristen veel te bieden heeft. Het Oude Dorp met z'n karakteristieke geveltjes, historisch museum en 'ginkies' laten bezoekers genieten van de karakteristiek inrichting van een voormalige eiland met de vele cultuurhistorische elementen, maar ook het drogen van vis en kleding aan lijnen op de binnenpleinen enz.

De aan het Oude Dorp grenzende haven van Urk is de moeite waard vanwege de sfeer en combinatie van een werkhaven en toeristische (passanten) haven. Onderscheidend zijn de twee aldaar aanwezige oude werven op het snijvlak van wonen en werken. De imposante kraan van de werf Hoekman vormt een bijzonder element in dit hele gebeuren alsmede de recente gerenoveerde botterschuur. Het bezoeken van de IJsselmeervisafslag is een interessante belevenis, waarbij allerlei soorten zoetwatervissen worden geveild. En wat te denken van de vuurtoren op het hoogste punt van het eiland. De contour van het eiland en de strijd tegen het water kan ervaren worden door een bezoek aan het Palenscherm dat geplaatst is op de rand van het voormalige eiland Urk. Een bijzondere ervaring voor hen die hier nog nooit zijn geweest.

Naast het Oude Dorp en haven kent Urk twee zandstranden, die aantrekkelijk zijn voor bezoekers van Urk en direct grenzen aan haven en Oude Dorp.

Verder ligt er op geringe afstand van het Urkerveld een camping langs de Vormtweg en het Natuurspeelbos aan de Staartweg en natuurlijk direct grenzend aan ons project het P. van der Lijn reservaat.

In noordelijke richting komt op korte afstand langs de dijk het bezoekers- en informatiecentrum van het grootste windpark van Nederland. De eerste megagrote windmolens grenzen direct aan ons project.

In het verre verleden was Urk met Schokland één eiland. Door de strijd met het water zijn er twee eilanden ontstaan. De relatie tussen Urk en Schokland is belangrijk voor de cultuurhistorie en de beleving voor toeristen. Het is dan ook mooi dat zowel Urk als Noordoostpolder bezig zijn met projecten voor Nieuwe Natuur binnen dit gebied. Er ligt een relatie zowel cultuurhistorisch als recreatief/toeristisch en vormt een koppeling tussen het project NF 1 en NF 4.

Wat verder weg is uit recreatief toeristisch oogpunt Rotterdamse Hoek aantrekkelijk, maar ook de Orchideeënhoeve en het waterloopbos. Voor het laatste zijn plannen in voorbereiding om te komen tot een renovatie van de aldaar aanwezige monumenten. Ook moeten de bezoekers niet vergeten worden die via arrangementen vanuit de haven van Urk gebruik kunnen maken van de recreatieve voorzieningen. Denk aan de rondvaart Enkhuizen-Urk (visa versa) en de cruiseschepen die Urk aandoen.

4.2 Ecologische waarde

In welke mate draagt het project bij aan de versterking van de EHS, het bereiken van internationale natuurdoelstelling, het bevorderen van de biodiversiteit en/of het robuuster maken van de Flevolandse natuur?

Bij het voorliggende plan is een complicatie dat de kavels van Van der Pol al zijn begrensd als te ontwikkelen Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Als vervolg op het Natuurakkoord is de provincie Flevoland voornemens om de EHS te herbegrenzen, waarbij mogelijk nog niet ingerichte Ecologische Hoofd Structuur komt te vervallen. Verwerving en inrichting van de kavels van Van der Pol zou daarmee buiten bereik kunnen raken. Het is beter om nu er de kans ligt om dit gebied in te richten te kiezen voor

zekerheid door de realisatie van Nieuwe Natuur. Dit voorkomt dat een goede afronding en overgang van het Urkerbos in de toekomst komt te vervallen.

De percelen van Van der Pol zijn door verwaarlozing aantrekkelijk geworden voor bruin zandoogje, groot dikkopje, zwartsprietdikkopje, argusvlinder, icarusblauwtje. Het Urkerbos zelf biedt te weinig plek voor deze soorten. Dus deze stukken land zijn een goede aanvulling vanuit vlinderoogpunt gezien. Het is nodig dat deze stukken in beheer komen en niet verder verwaarloosd worden want dan worden ze te ruig. Tevens vormen deze plekken een buffer voor het Tollebekerbos waar de populatie bruine zandoogjes is ingestort na verkeerd beheer (populatie is zich wel langzaam weer aan het herstellen).

Met betrekking tot "doelsoorten" en ecologische potentie kan het volgende vermeld worden:

Het kruiden en faunarijke grasland (richting doeltype 'nat, matig voedselrijk grasland') biedt, zeker in buurt van de slenk (vochtig) potentie voor kritische weidevogels van natte omstandigheden als kwartelkoning, kempfaan, zomertaling, tureluur en meer van dergelijke soorten. De slenk is een belangrijk binnendijkse tegenhanger van het Natura 2000-gebied IJsselmeer, weliswaar (nog) zonder verbinding voor vissen maar voor meer mobiele soorten van groot belang. De slenk en omliggend grasland zijn behalve voor watervogels en steltlopers die langs de kust van het IJsselmeergebied trekken ook voor ganzen en zwanen interessant als rust- en foerageergebied.

Het voorgenomen grasland met de uitlopers van het struweel is tevens aantrekkelijk voor soorten van kleinschalig landschap (zomertortel, roodborsttapuit, nachtegaal, grauwe klauwier, et cetera) en ook voor vlinders biedt het (dankzij luwte tussen de inhammen) een zeer aantrekkelijk biotoop.

De voorgestane natuurontwikkeling van een slenk met grasland, opgaande ruigten en bos, vormt een geschikt habitat voor libellen in verband met hun voortplanting, jagen en uitharden.

De poelen vormen een aangenaam leefgebied voor de Rugstreeppad en bieden naar verwachting een geschikt biotoop voor de ontwikkeling van bijzondere, aan zout gerelateerde flora, zoals zilte rus, zilte zegge, aardbeiklaver e.d. die op brakke gronden worden aangetroffen.

In welke mate draagt het project bij aan het de realisatie van het Flevolandse natuurbeleid, dat de komende maanden herijkt wordt?

Het Flevolands natuurbeleid wordt momenteel herijkt, waardoor het eindresultaat nog niet bekend is.

De provincie is met het programma Nieuwe Natuur op de goede weg: hier en daar dient de bestaande EHS compacter te worden, maar er is vooral meer aandacht nodig voor de beleefbaarheid van natuur. Kwaliteit wordt op den duur dus belangrijker dan kwantiteit (conform natuurbeleid) en daaraan komt dit plan tegemoet. Daarnaast is de verwachting dat in de Provincie Flevoland weidevogelbeheer geen prioriteit meer heeft, omdat het Rijk dit niet meer financieel ondersteunt (maar het nog steeds belangrijk is). Akkervogels en Natura-2000 soorten zijn wel prioritair.

Bron: provincie Flevoland

In welke mate en op welke wijze worden met het project bestaande natuurcompensatieverplichtingen ingevuld?

Aanvankelijk leefde het idee om boscompensatie toe te passen voor een ontwikkeling die op Noorderzand plaatsvindt en in plaats van voorgenomen beplantingen langs de Domineesweg. Uit praktische en financiële overwegingen is dit komen te vervallen. Dit betekent dat er geen natuurcompensatie optreedt als gevolg van het plan "Urkerveld" en vervangend bos als gevolg van in de toekomst weg te nemen beplantingen langs de Domineesweg. Een en ander houdt in dat toekomstige boscompensatieverplichting elders zal worden ingevuld.

4.3 Multiplier

In welke mate is sprake van een multiplier op de vanuit het programma in te zetten hectares? Dit kan gaan om extra hectares, maar ook om extra financiële ruimte voor inrichting?

Het gebied voor "Nieuwe Natuur" heeft een omvang van circa 28,7 hectare.

Het multipliereffect bestaat eruit dat door de uitbreiding met het project "Urkerveld" een mooi aangesloten natuurgebied ontstaat en nieuwe natuur met een omvang van bijna 30 ha. Er ontstaat een robuuster geheel met meer mogelijkheden voor verrijking van de natuurwaarden en daarnaast een verhoging van de belevingswaarde van natuur, mede door ontsluiting van het gebied door de aanleg van een fietspad en betere wandelmogelijkheden. Het aanleggen van poelen voor rugstreppadden zorgt er voor dat deze zeldzame diersoort een plek krijgt in dit project.

De gemeente Urk brengt geld in het project door een aanzienlijke bijdrage in de kosten van het aan te leggen fietspad tussen Westermeerweg en Westermeerdijk. Ook kan een bijdrage van het waterschap en subsidiemogelijkheden er voor zorgen dat het effect van de multiplier stijgt.

Wanneer we de kosten per hectare uitdrukken dan concluderen we dat deze relatief laag zijn wat een gunstig aspect is.

In welke mate draagt het project naast natuurwaarde ook bij aan de integrale ontwikkeling van ook andere beleidsterreinen zoals landbouw, recreatie, water en natuur?

Het kavel is relatief slecht geschikt voor landbouwkundig gebruik, vanwege de ondergrond en de stenen die zich daarin bevinden. Ook de LTO heeft aangegeven dat nieuwe natuur bij voorkeur op dat soort plaatsen gerealiseerd moet worden.

De gemeente Urk en Noordoostpolder werken aan het verbeteren van het recreatief toeristisch product van Noordelijk Flevoland. Samen willen de beide gemeenten de verblijfstijd en de aantrekkelijkheid voor deze doelgroep verbeteren. In 2013 is hiervoor een intentieverklaring ondertekend door beide gemeenten.

Urk werkt aan het plan "De Parel van Flevoland" dat zich richt op de recreatief-toeristische versterking van Urk in het kader van de economische structuurversterking. Noordoostpolder is eveneens bezig met plannen voor het vergroten van de recreatief toeristische aantrekkelijkheid, zoals bijvoorbeeld het waterloopbos. Het "Urkerveld" vormt een mooie aanvulling voor Noorderlijk Flevoland. Zeker met het oog op de realisatie van het informatie/bezoekerscentrum van het windpark.

De verwachting is dat "Urkerveld" een impuls geeft aan recreatie/toerisme in Noordelijk Flevoland.

Door het nieuwe fietspad op geringe afstand van de woonkern ontstaat een nieuw recreatief rondje wat aantrekkelijk is voor campinggasten, maar ook voor Urkers zelf.

Voor het beheer zal vrijwel zeker een lokale partner worden gezocht voor het inscharen van vee in het gebied. Afhankelijk van de financiering van het beheer en de uiteindelijke inrichting kan er worden gekozen om op de betere gronden landbouw toe te laten met een meer natuurlijk karakter.

De aanleg van het fietspad maakt het de recreant, in bijzonder de campinggasten mogelijk om een heerlijk rondje te fietsen met veel variatie. Ook de niet getrainde fietser of wandelaar krijgt in een korte tijd een goed beeld van het Urkerbos, ervaart de overgang en de openheid van het nieuwe gebied richting de dijk alwaar deze een prachtig uitzichtpunt heeft waarin hij over het gebied kan kijken. Vervolgens kijkt hij over het IJsselmeer en wanneer hij de tocht vervolgt rijdt hij richting de vuurtoren en ziet hij het dorp.

Het waterschap is positief over de te realiseren waterpartij en verwacht voldoende stroming in het water. Meer wateroppervlak betekent een vergroting van de waterberging in het buitengebied. Flauwe oevers zorgen voor voedsel voor de vogels en variatie in de flora en fauna.

'Urkerveld' zorgt voor een uitbreiding van de natuur met mooie mogelijkheden als foerageergebied voor vogels en als leefgebied voor de rugstreeppad. Tevens zorgen de struwelen voor variatie en goede mogelijkheden voor meer biodiversiteit. Dit levert voor de natuur een belangrijke winst op.

4.4 Zekerheid

In welke mate is sprake van maatschappelijke betrokkenheid bij en maatschappelijke draagvlak voor het project?

De gemeente Urk is initiatiefnemer en heeft de plannen besproken met Het Flevo-landschap, het waterschap Zuiderzeeland en gemeente Noordoostpolder. Verder staat het RVOB positief tegenover deze ontwikkeling. Op verzoek van het RVOB is geen overleg geweest met andere partijen, zoals particulieren en bedrijven vanwege de thans lopende procedure tussen RVOB en de pachter van de benodigde grond. Er is geen contact geweest tussen gemeente Urk en pachter. De consultatie van de gemeenteraadscommissie heeft nog niet plaatsgevonden. Wel is de ontwikkeling op hoofdlijnen aan de raadscommissie en gemeenteraad medegedeeld. Het college van Burgemeester en Wethouders is op de hoogte en stand van dit project.

Het Flevo-landschap is als natuurbeheerder positief over het voorstel van de Gemeente Urk en bereid om de zorg voor dit gebied op zich te nemen. Om redenen van continuïteit hanteert Het Flevo-landschap een aantal voorwaarden:

- Het Flevo-landschap wordt volledig eigenaar van de kavels;
- Er is voldoende budget om het gebied doelmatig te kunnen inrichten en ontsluiten;
- Er zijn beheermiddelen beschikbaar vanuit SNL of anderszins.

Waterschap Zuiderzeeland ziet geen mogelijkheden tot het meeliften in de plannen, bijvoorbeeld ten behoeve van waterberging. Het waterschap streeft binnen het beoogde plangebied geen doelen na, die

een (financiële) bijdrage op kunnen leveren voor de gewenste ontwikkeling. Wel wordt de mogelijkheid onderzocht of het waterschap een bijdrage in de kosten kan doen op grond van het Fonds Medegebruik voor een mogelijke bijdrage aan de dijkovergangen.

RVOB ziet in de locatie geen toekomst voor landbouw, dus natuur is een logische bestemming. Verwerving van de grond kan enige tijd kosten in verband met een rechtszaak tussen pachter en RVOB. Publiciteit en de plannen van de gemeente Urk kunnen volgens RVOB van invloed zijn op deze rechtsgang. RVOB vraagt daarom om terughoudendheid in de publiciteit. Bij verwerving vormt de hoeve een onderdeel van de grondverwerving.

Gemeente Noordoostpolder geeft aan dat voor de hoeve die mogelijk aangekocht wordt van de RVOB dezelfde lijn moet worden gevolgd als bij Schokland. De nieuwe functie moet voldoen aan behoefte. Woonbestemming met nevenactiviteiten, zorg of helemaal recreatiebestemming. De gemeente Noordoostpolder ziet ambtelijk geen bezwaren tegen de plannen. Het is verstandig een en ander voortijdig bestuurlijk af te tasten, bijvoorbeeld via een principeverzoek.

Hoe zeker is het dat het project binnen vijf jaar kan worden uitgevoerd?

Urk heeft het eerste recht van grondaankoop van het RVOB. De kavel grond is thans verpacht. Omdat de grond herbestemd moet worden kan de pacht opgezegd of ontbonden worden. De plannen hebben het draagvlak van het bestuur van Urk en Het Flevo-landschap.

Na verwerving dienen enkele onderzoeken plaats te vinden. Risico is er t.a.v. de archeologische waarden. Inrichting kan eventueel ook zonder grondverzet plaatsvinden. Echter het maken van een waterpartij in de vorm van een kreek heeft de voorkeur, omdat dit een extra dimensie aan het gebied geeft met meer mogelijkheden voor de fauna.

Voor wat betreft de planning kan voorlopig uitgegaan worden van de volgende aanpak:

verdere planuitwerking	2015
opzeggen/ontbinden pacht	2016
regelen planologisch regiem en aansluitend grondaankoop	2017
maken bestek en regelen vergunningen/ontheffingen	2017
realisatie	2018

Uit dit overzicht blijkt dat het project in een planperiode van vijf jaar realiseerbaar is. Een onzekere factor is de ontbinding van de pacht. Deze procedure kan er zorg voor dragen dat er enige uitloop in de tijd ontstaat. Als deze ontbindingsprocedure faalt, zal een bestemmingsplanprocedure en op basis daarvan de pachtontbindingsprocedure worden ingezet.

In welke mate is het plan faseerbaar of aanpasbaar indien een onderdeel niet uitvoerbaar blijkt te zijn? Hoewel hiervan niet is uitgegaan, kan het ontwikkelen en uitvoeren van het plan in fasen plaatsvinden. De wijze van fasering is in dit voorstel niet uitgewerkt, omdat dit niet een uitgangspunt is geweest en niet voor de hand ligt. Het multipliereffect kan bij een gefaseerde aanpak ook niet direct optimaal worden bereikt. Wat een nadeel is. Ook wordt verwacht dat de inrichtingskosten onnodig worden verhoogd, omdat het om een relatief klein gebied gaat. Vanuit doelmatigheid en doeltreffendheid wordt een fasering niet voorgestaan.

In welke mate is sprake van juridische of financiële risico's of onzekerheden en hoe hiermee wordt omgegaan?

Onderstaand wordt een globaal overzicht gegeven van kosten voor grondverwerving, de inrichting en beheer.

Grondverwerving

De grond is eigendom van het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB) en wordt (regulier) verpacht. Er is thans een verkoopstop op grond met uitzondering van grond die een andere bestemming krijgt. Dit houdt in dat de grond enkel verkocht kan worden op basis van een gewijzigde en onheroepe-lijke bestemming.

Het pachtcontract kan hierdoor niet zondermeer worden opgezegd.

Het RVOB is reeds een pachtonbindingsprocedure gestart. Indien deze procedure slaagt, kan de bestemming worden gewijzigd en de grond vervolgens vrij van huur, pacht en gebruik aan de gemeente worden overgedragen.

Indien de huidige ontbindingsprocedure niet slaagt, kan worden gekozen voor een pachtontbinding op basis van een andere onherroepelijke bestemming dan de agrarische. In dit geval is de gewenste volgorde: wijzigen bestemming → ontbinding pachtovereenkomst → verkoop grond vrij van huur, pacht en gebruik.

De geschatte aankoopssom voor de grond ligt beduidend onder de waarde van agrarische grond vanwege het feit dat (een deel van) de grond niet geschikt is voor agrarisch gebruik. Dit laatste is waarschijnlijk ook de reden dat het perceel thans niet agrarisch in gebruik is. Verder is het bekend dat de waarde van grond in z'n algemeenheid onder druk staat en de verwachting is dat ook daardoor deze grond een lagere prijs bezit.

Kosten planologie en onderzoek

De kosten van vooronderzoek en advies o.a. grondverwerving, hydrologie, archeologie, planologie, projectorganisatie, communicatie en worden in deze fase van de voorbereiding geschat op **€ 40.000,00**. Hiervan is reeds € 9.500 uitgegeven aan onderzoek. De reeds gemaakte uren van gemeente Urk en Het Flevo-landschap zijn hier niet inbegrepen.

Mocht nader bodemonderzoek of uitgebreid archeologisch onderzoek nodig zijn dan komen daar nog kosten bij, ongeveer **€ 15.000,00**.

Bij het graven van de slenk is zeker archeologisch onderzoek nodig vanwege de hoge archeologische verwachting op de gemeentelijke kaart van de gemeente Noordoostpolder en het direct grenzen aan het provinciaal archeologische en aardkundig kerngebied. De gemeente Noordoostpolder moet een vergunning verlenen en archeologisch vooronderzoek verlangen.

Kosten inrichting

Bij de inrichting gaat het globaal om de volgende hoeveelheden:

Aanplant bos	7,5 ha (machinaal aanbrengen)
Aanplante struweel	2,5 ha (machinaal aanbrengen)
Aanplant kruiden/grasland	16,0 ha (inzaaien, deels speciaal mengsel)
Aanleg slenk en plas	2 ha ontgraven en grond vervoeren in gebied (verwerken grond in terrein, bijv. struwelen en wandeldijkjes)
Aanleg rugstreep poelen	2 poelen (0,7 ha) (aanbrengen en inrichten)
Aanleg fietspad	2,4 m brede betonverharding (1 km van Westermeerweg naar fietspad op Westermeerdijk)
Dijkopgang	trap met fietssleuf (eenvoudig)
Plaatsen veeraster	betreft een eenvoudige afrastering
Parkeerplaatsen	20 stuks in halfverharding
Plaatsen informatiepanelen	2 stuks
uitkijktoren of vogel kijkhut	1 stuks (optioneel)

Uit deze hoeveelheden blijkt dat er zowel bos als moeras ontstaat.

De kosten van inrichting zijn in dit stadium zijn geraamd en in de vertrouwelijke bijlage opgenomen.

Totale kosten verwerving, planologie en inrichting inclusief onvoorzien en projectorganisatie

De totale kosten excl. fietspad en uitkijktoren komt grofweg op circa € 68.000,00 /ha uit bij de huidige fictieve hoeveelheden (uitgaande van grondverwerving na pachtontbinding). Met deze relatief lage kosten per hectare wordt een grote impuls gegeven aan de ontwikkeling van flora en fauna in het gebied.

Kosten beheer

Het heeft de voorkeur het gebied onder het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) te brengen. Een alternatief is de kosten op basis van een periode van 25 jaar in het project onder te brengen. De beheerkosten voor het groen (ik neem aan niet voor fietspad, dijkopgang) etc. worden nu afgerond geschat op € **165.000,00 exclusief B.T.W.** (25 jaar struweel, bos en kruiden/grasland dus exclusief het beheer van fietspad en dijkopgang) volgens het rapport van Eelerwoude.

Afhankelijk van de verdere inrichting en eventuele verpachtingen. Voor het fietspad zullen aanvullende afspraken moeten worden gemaakt over het groot onderhoud. Het Flevo-landschap heeft vooralsnog de lijn dat fietspaden worden onderhouden door gemeenten. Berm en overhangende takken worden door Het Flevo-landschap onderhouden.

De kosten zijn gebaseerd op de volgende hoeveelheden:

- 7,4 ha bos
- 2,5 ha stuweel
- 18,5 ha kruiden- en faunarijk grasland
- 2 ha slenk
- 2 poelen (0,7 ha)
- circa 30 ha recreatief medegebruik

Begroting Urk

Het project "Nieuwe Natuur" ten noordwesten van het Urkerbos is nog niet opgenomen in de begroting van de gemeente Urk. Het project loopt vooruit op de vaststelling van de structuurvisie Urk. De structuurvisie heeft ter visie gelegen, waarbij geen bemerkingen zijn geweest voor het onderdeel Nieuwe Natuur. Naar verwachting vindt de vaststelling plaats in het najaar van 2014.

De bijdrage van de provincie Flevoland voor de grondverwerving, inrichting (deels) en het beheer moet de realisatie mogelijk maken. De bijdrage van de gemeente Urk in het project beloopt maximaal € 130.000 als bijdrage in de realisatie van de fietsverbinding tussen Westermeerweg en fietspad op de Westermeerdijk. (Een en ander onder het voorbehoud van de goedkeuring van de gemeenteraad van Urk). Indien dit bedrag als cofinanciering kan dienen bij een eventuele aanvraag van subsidie in het kader van POP 3 (Leader) of BDU is de inbreng hoger afhankelijk van het subsidiepercentage.

De gemeente Urk heeft de inschakeling van een adviesbureau in verband met het kunnen maken van een strategische keuze en het inzichtelijk maken van de verwervingsmogelijkheden betaald.

Daarnaast zijn er door de gemeente Urk en het Flevo-landschap veel uren gemaakt in de voorbereiding van het project. Deze laatste zijn niet verwerkt in de financiële opstelling.

Het Flevo-landschap is mogelijk bereid tot inbreng van grond of ruiling van grond afhankelijk van de mogelijkheden die zij bezitten en overige projecten in provincie Flevoland en Noordelijk Flevoland.

5 Samenwerking/verbinding met andere projecten

Door de provincie Flevoland is aangegeven dat de mogelijkheden van samenwerking en het koppelen van projecten een onderdeel is van het proces Nieuwe Natuur.

Vanuit dit gegeven heeft Urk dan ook contact gezocht met partijen in de omgeving om te komen tot afstemming/samenwerking.

Met de indiener van project NFL 02 "Bossen bij Urk" is contact gezocht, waarbij het gebleven is bij een beperkte mailwisseling. Uit de mailwisseling blijkt dat de indiener na meerdere pogingen van de gemeente Urk niet meer reageert. Verdere afstemming met dit project heeft dan ook niet kunnen plaatsvinden.

Met Landschapsbeheer Flevoland "Groen IJsselmeerdijk", de indiener van het project NFL 07, is eveneens contact geweest, zowel telefonisch als in een gezamenlijk overleg met de gemeente Noordoostpolder. Omdat Landschapsbeheer geen middelen en menskracht beschikbaar heeft voor dit project kon niet gesproken worden over de concrete invulling en eventuele samenwerking. Afgesproken is dat wanneer het project alsnog tot uitwerking komt, overleg plaatsvindt.

Samen met de provincie Flevoland heeft overleg plaatsgevonden met de indiener van project NFL 06 "Weidevogelkavels langs de IJsselmeerdijk". Uit het overleg bleek dat het niet eenvoudig is dit project op korte termijn verder uit te werken. Ook hier waren voorwaarden en middelen een probleem. Op basis hiervan is samenwerking niet verder besproken.

De koppeling met project NFL 04 "Landbouwgronden Schokland" is besproken met de gemeente Noordoostpolder. Fysiek grenzen de plannen niet aan elkaar en lijkt een samenwerking op het onderdeel natuur moeilijk. Wel ligt er een koppeling vanuit de historie, waarbij Schokland en Urk samen één eiland vormden. Door de strijd met het water zijn er twee eilanden ontstaan, waarbij de eigenheden in beide terug komen. Er ligt dus een duidelijke historische koppeling. Daarnaast zijn archeologie en geologie met elkaar verbonden door de ligging in dezelfde polder en zijn veel elementen in beide te herkennen. Schokland als werelderfgoed en "Urkerveld" door het P. van der Lijn reservaat met z'n geologische waarden. Het leggen van deze koppeling biedt educatief en in recreatief toeristisch opzicht mogelijkheden om elkaar te versterken en op recreatief toeristisch gebied samen te werken. In het bijzonder kan samengewerkt worden met de Gesteentetuin in Schokland. Hierbij kan gedacht worden aan het uitbreiden van het reeds bestaande arrangement van de Gesteentetuin in Schokland. Hierdoor ontstaat een "win-win" situatie voor Noordelijk Flevoland. Beide gemeenten zien hier voordeel in.

Ook is nagedacht over samenwerking met het project LO 03 "Orde van Oranje Nassau bos". Belangrijk hierin is hoe vanuit ontwikkeling, realisatie en beheer hiermee omgegaan kan worden. Het idee is prima, hoewel onze beleving is dat wil dit slagen het beter is een meer toegankelijk bos bij een grotere plaats hiervoor aan te wijzen, zodat de vormgeving beter kan aansluiten bij het idee. "Urkerbos" krijgt een meer natuurlijk karakter. Bij realisatie en beheer vraagt een en ander extra administratie wat minder passend is voor "Urkerveld".

6 Conclusie en vraag aan de provincie Flevoland

Uitgaande van de verdere uitwerking in 2015 en het opzeggen van de pacht in 2016 lijkt het goed realiseerbaar om in 2017 het planologisch regiem te regelen en de grond aan te kopen, zodat in 2018 de realisatie plaatsvindt.

De grondverwerving en de te volgen planologische procedure kunnen bij weerstand meer tijd vergen. Hoewel de planning royaal is opgezet kan een en ander tegenvallen in de praktijk. Het is zaak om vanaf het begin met een strakke planning te werken en zodra er mogelijkheden zijn om tijd te winnen dit te doen in het belang van het realiseren van het project binnen een periode van vijf jaar.

Het plan is financieel sterk afhankelijk van de bijdrage van de provincie Flevoland. De bijdrage van de gemeente Urk beloopt maximaal € 130.000,00 (aanleg fietspad). Binnen de begroting van de gemeente Urk zijn geen mogelijkheden om bij te dragen in de grondverwerving.

De vraag aan de provincie Flevoland is:

- het verwerven van de grond of het beschikbaar stellen van de middelen voor de grondverwerving;
- het beschikbaar stellen van de middelen voor het ontwikkelen en realiseren van het project;
- het beschikbaar stellen van de middelen voor het beheren van het gebied.

Na realisatie neemt het Flevo-landschap het beheer over, waarbij deze partij de middelen voor het beheer ontvangt.

